

Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail

Stiùireadh
Obrach
Nàiseanta
2023

Clàr-innse

Dè tha ann an Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail?	1
Prìomh Phrionnsabalan	3
Tabhartasan Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail	5
Cleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail	6
Cuspairean mu chleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail	7
Planadh	12
Cunntachalachd	16
Sgrùdadh & Aithris	20
Goireasan	22

Dè a tha ann an Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail?

Roinnear Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail (SEF) eadar na 32 ùghdarrasan ionadail gu lèir gus tasgadh ann an dòighean-obrach airson amasan Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba (SAC) a choileanadh.

Tha Riaghaltas na h-Alba air gealltainn seo a mhaoineachadh mar phàirt de phrògram Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba (SAC).

Is e SEF pàirt de Mhaoin Coileanaidh na h-Alba (ASF).

Is e amas Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba:

foghlam a chleachdadh gus builean nas fheàrr fhaighinn do chloinn is do dhaoine òga fo bhuidhneachd, le rùn dèiligeadh ris an uireasbhaidh soirbheachaidh ceangailte ri buidhneachd.

Tha an stiùireadh nàiseanta seo ag amas air taic a thoirt do dh'ùghdarrasan ionadail planadh mar a chleachdar na gheibh iad de [Mhaoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail](#) gu h-èifeachdach gus piseach a thoirt air builean foghlaim chloinne is dhaoine òga fo bhuaidh bochdainn.

Prìomh Phrionnsabalan

- Bu chòir beachdachadh air an stiùireadh seo còmhla ri [Frèam Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#) agus [Modail Loidsig Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba](#).
- Feumar Maoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh gus gnìomhan, dòighean-obrach no goireasan cuimsichte a libhrigeadh a tha gu soilleir a bharrachd air planaichean leasachaidh ionadail coitcheann.
- Cha bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail 'top slice' a dhèanamh air Maoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail. Cha bu chòir do Mhaoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail a dhol an àite no dioladh airson lùghdachaidhean cosgais sam bith a thig à sàbhalaidhean èifeachdais buidseit ùghdarrasan ionadail.
- Bu chòir do cheannardan-sgoile, tidsearan, pàrantan agus luchd-cùraim, clann agus daoine òga agus prìomh luchd-ùidh eile a bhith an sàs gu brioghmhor tro phròiseasan planadh, buileachadh agus measadh mhodhan-obrach. Bu chòir seo a bhith a' gabhail a-steach clann agus teaghlaichean air fad fo bhuidh bochdainn, a' gabhail a-steach an fheadhainn far am feumar beachdachadh air dòighean conaltraidh eile.
- Feumaidh Maoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail taic chuimsichte a thoirt do chloinn is dhaoine òga (agus an teaghlaichean ma tha sin iomchaidh) fo bhuidh bochdainn gus an làn chomas a choileanadh, a' cuimseachadh air gnìomhachd leasachaidh cuimsichte ann an litearrachd, àireamhachd, agus slàinte is sunnd.
- Bu chòir obair a' Mhaoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail a bhith air a ghabhail a-steach sna modhan planaidh a tha ann mar-thà, leithid Planaichean Leasachaidh Seirbheis Foghlaim ùghdarrasan ionadail, a bu chòir do luchd-ùidh faighinn gu furasta. Feumaidh seo soilleireachd a thoirt do luchd-ùidh ciamar a chleachdar Maoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail agus a' bhuidh a thathar a' sùileachadh.
- Feumaidh ùghdarrasan ionadail argamaid shoilleir airson am maoineachadh a chleachdadh, stèidhichte air sgrùdadh làidir air co-theacsa, a' gabhail a-steach fiosrachadh iomchaidh a chomharraicheas a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn nan sgoiltean agus nan coimhearsnachdan ionnsachaidh, agus feumaidh planaichean a bhith stèidhichte air fianais air na tha aithnichte a tha èifeachdach a thaobh piseach a thoirt air coileanadh agus leudachadh chothroman do chloinn is dhaoine òga fo bhuidh bochdainn.
- Feumaidh planaichean ionadail a bhith a' gabhail a-steach amasan sinidh àrd-amasach comharraichte gu h-ionadail airson builean a leasachadh dha na h-uile agus a' dùnadh na beàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn mar a mhìnichear san [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#)

- Bu chòir do phlanaichean beachdachadh air maoinachadh Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba gu h-iomlan – ag obair còmhla ri ceannardan-sgoile, àrd-stiùirichean agus luchd-ùidh gus planadh a stiùireadh – a tha a' tighinn dhan ùghdarras ionadail agus mar as fheàrr a chleachdar seo airson cur ri planaichean ionadail gus cur an aghaidh na beàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn agus cur ri amas Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba.
- Tha obair nan seirbheisean nas fharsainge a bheir taic do chloinn is dhaoine òga agus an teaghlachan cudromach a thaobh taic a thoirt do mhiann sgoilearan ionnsachadh. Tha co-obrachadh thar sheirbheisean deatamach ann a bhith a' dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.
- Bu chòir do phlanaichean a bhith a rèir planaichean leasachaidh seirbheis ùghdarrasan ionadail, leithid Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd, obair shòisealta, taigheadas & c, a dh'fhaodadh cuideachd cur ri oidhirpean gus dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn. Bu chòir ceanglaichean soilleir a bhith aca cuideachd ri obair an ùghdarras ionadail gus dèiligeadh ri bochdainn chloinne agus planaichean seirbheis chloinne.
- Bu chòir adhartas mu choinneamh phlanaichean a bhith ga sgrùdadh gu cunbhalach. Mura coilean na planaichean na toraidhean a dh'iarrar, bu chòir na planaichean sin atharrachadh gu h-ionadail. Feumar beachdachadh air planaichean airson seasamhachd mar phàirt de seo.
- Bu chòir adhartas aithris gach bliadhna tro Aithisgean Inbhean is Càileachd nan ùghdarras ionadail (no an samhail)

Tabhartasan Maoineachadh Co-ionannachd Ro-innleachdail

Dè an uiread a tha ann?

Thig Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail tro Mhaoin Ruigsinneachd na h-Alba luach £1 billean – gus a thasgadh rè na teirm pàrlamaidich seo airson taic a thoirt do dh'ath-bheothachadh foghlaim agus dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Tha obair shoilleir aig gach ùghdarras ionadail.

Chaidh tabhartasan Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a dhearbhadh thar nan ceithir bliadhna bho na bliadhnaichean ionmhais 2022/23 gu 2025/26, a' toirt soilleireachd gus taic a thoirt do phlanadh ro-innleachdail thar na h-ùine sin.

Chithear na tabhartasan an [seo](#).

Ciamar a bheirear seachad e?

Bheirear Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail seachad gu cothromach stèidhichte air [dàta Clann ann an Teaghlaichean le Teachd-a-steach Ìosal](#) airson na bliadhna ionmhais 2019/20.

Le bhith a' tomhas teachd-a-steach teaghlaich gu dìreach, bheir dàta Clann ann an Teaghlaichean le Teachd-a-steach Ìosal cunntas

mionaideach air clann fo bhuidh bochdainn agus le sin bidh e a' nochdadh gu h-èifeachdach feumalachdan dhaoine fa leth anns gach ùghdarras ionadail.

Feumaidh na dòighean-obrach agus na goireasan leasaichte a gheibh taic bhon mhaoineachadh seo cuimseachadh air cloinn agus daoine òga fo bhuidh bochdainn, le fios bho thuigse ionadail air feuman ionadail.

Cleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail

Ciamar a ghabhas a chleachdadh?

Bu chòir do ùghdarrasan ionadail am maoineachadh seo a chleachdadh gus modhan ro-innleachdail a chur an sàs airson amasan Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba a ruigsinn, a' cuimseachadh gu soilleir air cothromachd tro bhith a' leasachadh bhuilean do luchd-ionnsachaidh fo bhuidheachd bochdainn.

Faodaidh tràth-ionnsachadh agus cùram chloinne (ELC) de dh'àrd chàileachd eadar-dhealachadh mòr a dhèanamh ann am beatha chloinne agus am miann leantainneach airson ionnsachadh, gu sònraichte nuair a tha iad gan togail ann an suidheachaidhean nas bochda. Tha fianais shoilleir ann gu bheil taic sna bliadhnaichean as tràithe deatamach gus dèanamh cinnteach gu bheil cothrom aig gach leanabh air ionnsachadh agus fàs. Mar sin gabhaidh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh gus taic a thoirt do ghluasad sgoileir eadar suidheachaidhean ELC – leithid sgoiltean-àraich – agus bun-sgoiltean. Tha cothrom aig teaghlaichean a gheibh ELC ann an suidheachaidhean san roinn phrìobhaidich agus san treas roinn air an taic seo cuideachd. Cha bu chòir maoineachadh a chleachdadh ann an dòighean a nàiricheadh clann agus daoine òga no am pàrantan agus luchd-cùraim.

Bu chòir an t-ionmhas a chleachdadh airson goireasan, gnìomhan agus modhan-obrach cuimsichte iomchaidh do sgoilearan fo bhuidheachd bochdainn, agus a dh'adhbharaicheas leasachaidhean ann an litearrachd, àireamhachd agus a bheir taic do shlàinte is sunnd.

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail obrachadh gu ro-innleachdail thar an coimhearsnachdan sgoile, a tha a' gabhail a-steach clann agus daoine òga agus an teaghlaichean, agus ann an co-obrachadh leis na stiùirichean sgoile aca agus le Caidreachas Leasachaidh Roinneil gus dòighean-obrach a chruthachadh airson piseach a thoirt air slàinte is sunnd agus coileanadh foghlaim chloinne is dhaoine òga fo bhuidheachd bochdainn.

Bu chòir beachdachadh air mar as urrainn don ùghdarras ionadail obrachadh le seirbheisean ionadail nas fharsainghe, leithid Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd, Obair Shòisealta no Seirbheisean Teaghlaich, agus le com-pàirtichean coimhearsnachd no treas roinn gus taic a thoirt do shlàinte is sunnd, coileanadh agus builean chloinne is òigridh fo bhuidheachd bochdainn.

Bu chòir do na trì cinn ionnsachaidh agus teagaisg; ceannais; agus teaghlaichean is coimhearsnachdan cruth a chur air dòighean-obrach ionadail.

Taobh a-staigh nan ceann sin, dh'fhaodadh gum bi e cuideachail beachdachadh air na còig slatan-tomhais a leanas nuair a nithear co-dhùnadh dè na dòighean-obrach a bheir a' bhuidheachd as motha do chloinn agus daoine òga fo bhuidheachd bochdainn.

- Coileanadh
- Frithealadh
- In-ghabhail
- Conaltradh
- Com-pàirteachadh

Cuspairean mu chleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail

Nuair a bhitear a' planadh airson Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh bu chòir beachdachadh air iomlanachd Maoineachadh Coileanaidh na h-Alba ann an ùghdarrasan ionadail agus mar a tha na planaichean ag obrachadh còmhla ri planaichean seirbheis ionadail nas fharsainge gus taic a thoirt do chloinn is dhaoine òga fo bhuidhneachd.

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail beachdachadh cuideachd air mar a bheir planaichean airson Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh taic do na sia prìomh sheòrsaichean teaghlach prìomhachais a dh'ainmich [Riaghaltas na h-Alba](#) mar an fheadhainn as motha a tha ann an cunnart bochdainn chloinne fhulang:

- Teaghlachan aon phàrant
- Teaghlachan mion-shluaigh
- Teaghlachan le inbheach neo leanabh ciorramach
- Teaghlachan le màthair òg (fo 25)
- Teaghlachan le leanabh fo aon bhliadhna a dh'aois
- Teaghlachan nas motha (3+ clann)

Cur an aghaidh Buidhneachd Bochdainn

Is e cur an aghaidh buidhneachd bochdainn riatanas a rèir amas Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba, agus bheir e taic do phlanaichean [An Toiseach as Fheàrr, an Saoghal as Fheàrr aig Riaghaltas na h-Alba: planaichean libhrigidh dèiligeadh ri bochdainn chloinne 2022-26](#).

Is aithne dhuinn gun toir bochdainn droch bhuidhneachd air cor theaghlachan, leis an droch bhuidhneachd a' fàs nas miosa mar as seasmhaiche agus as doimhne a dh'fhiosraichear. Mar sin cuidichidh dèiligeadh ri bochdainn sinn san fharsaingeachd gus taic a thoirt do chor beatha nas fheàrr do phàrantan agus luchd-cùraim agus, gu h-àraidh,

diofar fad beatha a dhèanamh do chloinn is daoine òga – gar cuideachadh gus dèanamh cinnteach gur i Alba an t-àite as fheàrr air an t-saoghal airson fàs suas. Bu chòir, mar sin, beachdachadh air Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh gus taic a thoirt do theaghlachan agus clann taobh a-muigh na sgoile – leithid gnìomhan a dh'fhaodadh cur ri àrdachadh teachd-a-steach theaghlachan agus cosgaisean a lughdachadh, a' cleachdadh com-pàirtean làthaireil agus ùra tro sgoiltean agus buidhnean com-pàirteachais ma tha sin iomchaidh, gus ruighinn orrasan a tha feumach air taic.

Aig ìre planaigh, bu chòir feart a thoirt air suidheachadh planaichean Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail agus planaichean bochdainn chloinne ionadail, a' dèanamh

cinnteach gu bheil iad a' cur ri rùn a chèile agus ag adhbharachadh piseach thar amasan coitcheann.

Cuidichidh dèiligeadh ri cosgais sgoile gus toirt air falbh cnapan-starra airgid a thaobh ionnsachadh agus com-pàirteachadh do chlann air teachd a-steach ìosal agus lùghdachadh cuideam air buidseatan teaghlaich. Cuiridh

cuimseachadh air cosgaisean là na sgoile ri cothromachd tro thuigse nas fheàrr air na cnapan-starra mu choinneamh sgoilearan agus teaghlaichean fo bhuidheann bochdainn agus ri cruthachadh phoileasaidhean agus chleachdaidhean a bheir feart air bochdainn.

Tha pròiseact Cosgais Là na Sgoile aig Buidheann Gnìomha Bochdainn Chloinne (CPAG) ann an Alba a' tabhann ghoireasan agus taic do sgoiltean agus ùghdarrasan ionadail gus modhan-obrach cosgaisean sgoile a chruthachadh, a' toirt a-steach coimhearsnachdan sgoile agus deagh chleachdadh ann a bhith a' lughdachadh

chosgaisean, a' meudachadh teachd a-steach agus a' toirt taic do chloinn is theaghlaichean air teachd a-steach ìosal.

Gheibhear goireasan Cosgais Là na Sgoile uile, a' gabhail a-steach Pasgan Cosgais Là na Sgoile, filmichean cleachdaidh agus Tasgan Bheachdan, air [làrach-lìn CPAG](#).

Chithear cùrsa e-Ionnsachaidh Cosgais Là na Sgoile do luchd-cleachdaidh an [seo](#).

Cuiribh fios chun sgioba aig <mailto:costoftheschoolday@cpagscotland.org.uk>

costoftheschoolday@cpagscotland.org.uk

Tha pasgan Cosgais Là Sgoile do chomhairlean phàrantan aig Fòram Nàiseanta Phàrant na h-Alba cuideachd – Pasgan Comhairle Phàrant Cosgais Là na Sgoile – Fòram Nàiseanta Phàrant na h-Alba (npfs.org.uk).

Cothromachd

Seallaidh fianais gum faod bochdainn buaidh a bharrachd a thoirt air cuid de chloinn is dhaoine òga ann am buidhnean iomallaichte agus mar sin gum faod bacaidhean ionnsachaidh mòra a bharrachd a bhith mun coinneamh. Tha uallach air ùghdarrasan ionadail cur an aghaidh neo-ionannachd agus tha adhartachadh cothromachd na dhleastanas co-roinnte do luchd-obrach, com-pàirtichean agus luchd-ùidh freagarrach eile.

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail beachdachadh air mar a thathar ag aithneachadh agus a' cur luach air ùidhean, eòlas, dearbh-aithne agus goireasan dhaoine òga agus choimhearsnachdan air an iomall (leithid an fheadhainn bho mhion-shlòigh no teaghlaichean le aon phàrant). Bu chòir beachdachadh cuideachd air claon-bhreith gun fhiosta, gu h-àraid a thaobh an fheadhainn aig a bheil beachdan ris an èistear agus mar a bheir iad buaidh air planadh SEF.

Ann an a' cho-theacsa seo, bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail beachdachadh air ceumannan a bharrachd a dh'fhaodadh a bhith riatanach gus a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn a dhùnadh do sgoilearan a tha fo bhuaidh bochdainn a dh'fhuilingeadh ana-cothrom airson adhbharan eile. Leithid: ana-cothrom co-cheangailte ri: feart dìonta (aois, ciorram, ath-shònrachadh gnè, pòsadh/com-pàirteachas catharra, torrachas is màthaireachd, cinneadh, creideamh no feallsanachd, gnè agus taobhadh feise); feum air taic a bharrachd; a bhith ann an cùram; no le dleastanasan cùraim.

Feumar beachdachadh air co-ionannachdan nuair a thathar a' comharrachadh prìomh adhbharan beàrn coileanaidh – bu chòir coimhead air fiosrachadh mu bhochdainn agus Clàr Albannach an loma-airceis an co-bhonn ri prìomh fheartan eile a' gabhail a-steach, ach gun a bhith cuibhrichte gu, gnè, cinneadh, ciorram, fèin-fhiosrachadh cùraim, Siopsach Roma/neach-taisteil. Feumar sgaradh a dhèanamh air dàta a bhios ionadan foghlaim a' cruinneachadh mu thràth a rèir nam feartan sin.

Comhairleachaidh reachdas taic ionnsachaidh a bharrachd gur e suidheachadh teaghlaich aon de na nithean a dh'adhbhraicheas feumalachdan taic a bharrachd ann am foghlam. Tha seo a' gabhail a-steach bochdainn. Bu chòir ùghdarrasan ionadail a bhith mothachail air a' cheangal eadar bochdainn agus feumalachdan taic a bharrachd. Ma tha leanabh fo bhuidh bochdainn, tha iad nas dualtaich a bhith air an comharrachadh feumail air taic a bharrachd.

Luchd-obrach

Bu chòir do luchd-obrach sam bith air am fastadh tro Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a bhith a bharrachd air na riatanasan àbhaisteach. Far an comharraich ùghdarrasan ionadail gum feum iad luchd-obrach a bharrachd fhadthas gus taic a thoirt do na planaichean ro-innleachdail aca, bu chòir dhaibh dèanamh cinnteach gu bheil raointean-ùghdarras agus sònraichidhean obrach ceangailte gu soilleir ri amasan Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba.

Feumaidh ùghdarrasan ionadail cuideachd dèanamh cinnteach gu bheil cothrom na Fèinne air eadar-theachdan agus luchd-obrach air am fastadh tro Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail. Mar eisimpleir, bu chòir cothrom na Fèinne a bhith aig clann a tha fo bhuidh bochdainn agus a tha a' faighinn cothrom air taic a bharrachd ann an sgoiltean sònraichte, solar ASN no ionadan coitcheann.

Solarachadh

Feumaidh ceannach goireasan, uidheamachd no seirbheisean cumail ri na modhan solarachaidh ùghdarrasan ionadail a tha ann mar-thà. Bidh seo gu sònraichte cudromach nuair a cheannaichear goireasan Teicneòlas Fiosrachaidh is Conaltraidh (ICT) (faicibh gu h-ìosal) no, leithid seirbheisean bho chom-pàirtichean san treas roinn. Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail dèanamh cinnteach gun cumar ri poileasaidhean agus reachdas solarachaidh ionadail.

ICT

Faodar Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail a chleachdadh gus teicneòlasan didseatach fhaighinn, a' gabhail a-steach bathar-cruaidh is bathar-bog, far a bheil a riarachadh agus a chleachdadh gu sònraichte ag amas air taic a thoirt do chloinn agus daoine òga fo bhuidh bochdainn gus an làn chomas a ruighinn.

Is dòcha gum bi sibh airson beachdachadh an gabhadh SEF a chleachdadh airson innealan didseatach ann an 2023/24 no am biodh dòighean maoineachaidh eile na bu fhreagarraiche aig an ìre seo. Bu chòir dhuibh obrachadh gu dlùth le roinn IT ur n-ùghdarras ionadail mu cheannach sam bith ris a bheil dùil ann an teicneòlas didseatach.

Tha Riaghaltas na h-Alba a' toirt cothrom air raon de fhèaman solarachaidh nàiseanta airson bathar agus innealan teicneòlas didseatach a cheannach a' gabhail a-steach raon de choimpiutairean-deasg, coimpiutairean glùine agus tablaidean. Nochdaidh na frèaman-obrach slighe dhìreach gu margaidh agus sàbhalaichean mòra mu choinneamh Prìsean Reic Oifigeil (RRP). Gus stad a chur air trioblaidean co-fhreagarrachd agus ceangail, bu chòir do sgoiltean a dh'iarras teicneòlas didseatach a cheannach sin a dhèanamh le dlùth chomhairle le Roinn IT an ùghdarras ionadail aca.

Tuigidh sinn nach e dìreach ceannach barrachd teicneòlais a dh'adhbharaicheas builean nas fheàrr do luchd-ionnsachaidh. Mar sin, bu chòir cleachdadh teicneòlas sam bith ann an suidheachadh foghlaim a dhèanamh a rèir amasan na Ro-innleachd Ionnsachaidh is Teagaisg Didseatach agus planadh didseatach ionadail sam bith far am feumar, le planaichean soilleir an sàs sa chiad dol a-mach gus measadh a dhèanamh air buaidh a' mhaoineachaidh air dùnadh na beàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Planadh

Chaidh Tabhartasan Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail aontachadh chun Mhàirt 2026. Gabhaidh planadh a dhèanamh airson cothroman amasan ro-innleachdail san fhad-ùine a chur an sàs le taic bho na tabhartasan ainmichte sin. Bu chòir beachdachadh air planaichean fad-ùine a bheir taic don rùn airson builean a leasachadh do chloinn is dhaoine òga air a bheil bochdainn a' toirt buaidh, le cuideam air dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail beachdachadh air Ionmhas Cothromachd na h-Alba gu h-ìomlan (Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail (SEF), Ionmhas Co-ionannachd Sgoilearan (PEF) & Ionmhas Clann is Daoine Òga le Eòlas air Cùram (CECYP), ag obair còmhla ri ceannardan-sgoile, àrd-stiùirichean agus com-pàirtichean eile gus comharrachadh mar as fheàrr a chleachdar am maoinachadh gus cur ri planaichean ionadail airson dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn agus cur ri amasan Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba. Mar a mhinicear san [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#), bu chòir amasan a shuidhicheas sgoiltean gus builean chloinne is dhaoine òga air a bheil bochdainn a' toirt buaidh a leasachadh agus amasan sìnidh an ùghdarras ionadail a leasachadh a bhith air an aon ràmh.

Thig cothroman airson planadh nas èifeachdaiche ann an caitheamh airgid, fastadh agus leasachadh an cois dòigh-obrach san fhad-ùine le bhith a' cleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail thar grunn bhliadhnaichean.

Gabhaidh taic a thoirt do phlanadh leis a' mhodail loidsig (a gheibhear mar sgrìobhainn taic don [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#)), a sheallas mar a bheir prògram atharrachadh gu buil. Cuidichidh modail loidsig an SAC le fiosrachadh a bharrachd a chur ri amasan prògram, planadh taic, measadh, buileachadh agus conaltradh. Tha e a' gabhail a-steach builean a tha a' nochdadh an rùn, a tha a' gabhail a-steach bochdainn chloinne, coileanadh nas fharsainghe agus cuideam nas motha air slàinte is sunnd agus taic teaghlach is coimhearsnachd. Mar a dh'innsear san [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#) bu chòir planaichean ùghdarrasan ionadail agus amasan sìnidh airson Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba a bhith freumhaichte ann am planaichean

leasachaidh seirbheis foghlaim ùghdarrasan ionadail a tha ann mar-thà. Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail dèanamh cinnteach gu bheil co-obrachadh ann le luchd-ùidh, leithid chloinne, daoine òga, teaghlach agus com-pàirtichean san treas roinn sa phròiseas planaidh. Bu chòir seo a bhith a' gabhail a-steach clann agus teaghlach air fad fo bhuaidh bochdainn, a' gabhail a-steach an fheadhainn far am feumar beachdachadh air dòighean conaltradh eile.

Bu chòir do phlanaichean a bhith a rèir planaichean leasachaidh seirbheis ùghdarrasan ionadail, leithid Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd, obair shòisealta, taigheadas & c, a dh'fhaodadh cuideachd cur ri oidhirpean gus dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn. Bu chòir ceanglaichean soilleir a bhith aca cuideachd ri obair an ùghdarras ionadail gus dèiligeadh ri bochdainn chloinne agus planaichean seirbheis chloinne.

A rèir an aonta air maoinachadh ioma-bhliadhna agus togail air na planaichean bliadhna 1 a chaidh a stèidheachadh airson 2022/23, feumaidh ùghdarrasan ionadail amasan sìnidh ullachadh airson 2025/26 le taic bho phlana ro-innleachdail. Bu chòir don phlana slighe shoilleir agus àrd-amasach a mhineachadh airson adhartas a dh'ionnsaigh nan amasan trì bliadhna sin.

Prionnsabalan coitcheann airson planadh airson Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail taobh a-staigh Dùbhlann Coileanadh na h-Alba

Cleachdaidh a' chuairt planadh na bhliadhna sgoile, a' dol le cuairtean Planadh Leasachaidh Seirbhis Foghlam.

Bu chòir amasan sinidh airson 2025/26 agus slighean airson 2023/24 agus 2024/25 aontachadh agus a chur gu Riaghaltas na h-Alba ro dheireadh na **Sultaine mar phàirt de Phlana Leasachaidh Seirbhis Foghlaim an ùghdarras ionadail.**

Bu chòir amasan sinidh airson 2025/26, le dreachd phlana adhartais, a chur a-steach gu Riaghaltas na h-Alba ro dheireadh na Sultaine 2023. Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail measadh a dhèanamh air am planaichean agus adhartas a dh'ionnsaigh nan amas sinidh aca gach bliadhna agus cunntas a thoirt air adhartas tro na h-aithisgean NIF/ Aithisgean Inbhean agus Càileachd aca san t-Sultain gach bliadhna.

[Rinneadh goireas 'Eadar-theachdan airson Co-ionannachd' gus taic](#) a thoirt do phlanadh agus cur an sàs modhan-obrach airson coinneachadh ri feumalachdan chloinne agus dhaoine òga fo bhuidheachd agus a' bheàrn coileanadh a dhùnadh. Chaidh eisimpleirean ainmeachadh mar bhrosnachadh airson meòrachadh nas fharsainghe air na bhiodh iomchaidh do ur co-theacsa ionadail fhèin agus chan iad air chor sam bith na h-aon dòighean-obrach air am bu chòir beachdachadh.

Co-obrachadh:

Com-pàirt ghnìomhach a thoirt do chloinn, daoine òga, teaghlaichean, coimhearsnachdan, luchd-obrach agus com-pàirtichean sa phròiseas planaidh.

Bonntaichte air fianais:

Tha planaichean stèidhichte air fiosrachadh agus tuigse shoilleir air co-theacsa choimhearsnachdan far an tèid an cur an gnìomh. Bu chòir don fhiosrachadh seo a bhith a' gabhail a-steach: dàta ionadail & nàiseanta agus iomradh air rannsachadh a' gabhail a-steach Teòiridh Atharrachaidh agus Modail Loidsig SAC.

A' suidheachadh amasan àrd-mhiannach agus SMART:

Bu chòir amasan a bhith ciallach, comasach air tomhas, comasach air coileanadh, reusanta agus le clàr-ama. Feumaidh iad cuideachd a bhith àrd-mhiannach gu leòr gus amasan fad-ùine a choileanadh airson beàrn coileanadh co-cheangailte ri bochdainn a dhùnadh.

Adhartas a thomhas:

Feumaidh gum faigh tomhaisean SMART agus dàta bun-loidhne air adhartas a shealltainn a dh'ionnsaigh amasan. Bheir sgrùdadh agus measadh cunbhalach taic do luchd-obrach gus dèiligeadh ann an deagh àm ri eadar-theachdan nach toir a' bhuidheachd a mhiannaichear agus an atharrachadh.

Luachadh:

Bu chòir amasan agus dòighean tomhais a bhith aig gach plana gus leigeil le stiùirichean innse gu soilleir an deach amasan a choileanadh.

Pròiseasan barantas càileachd an sàs:

gus taic a thoirt do ullachadh agus cur an sàs planaichean SAC. Faodaidh seo a bhith an dà chuid a-staigh no a-muigh, a' toirt a-steach co-obrachaidhean no àrd-stiùirichean.

Amasan Sìnidh

Innsear na riathanasan sònraichte airson amasan sìnidh ionadail a shuidheachadh anns an [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#).

Bu chòir amasan sìnidh a bhith àrd-mhiannach taobh a-staigh cho-theacsan ionadail agus le aire do dhàta coileanaidh bho bhliadhnaichean roimhe agus amasan sìnidh 2022/23 nan ùghdarras ionadail. Tha am Frèam-obrach gu soilleir ag innse gum bu chòir suidheachadh amasan sìnidh ionadail a bhith na phròiseas ath-aithriseach agus co-obrachail eadar ùghdarrasan ionadail agus sgoiltean, a' gabhail a-steach sgoiltean sònraichte is solar ASN. Bu chòir pròiseas dà-shligheach a bhith ann far am fiosraich planaichean sgoile amasan sìnidh an ùghdarras ionadail agus far a bheil amasan is planaichean ro-innleachdail an ùghdarras ionadail gan nochdadh ann am planaichean sgoile.

Ann a bhith a' suidheachadh nan amasan sìnidh seo, thathar an dùil ri modail “bunait agus”.

Suidhichidh a’ “bhunait” riathanas as ìsle airson amasan a ghabhas tomhas le fo-sheata de phrìomh thomhaisean Frèam Leasachaidh stèidhichte air dàta nàiseanta is dàta Insight, agus dàta ionadail airson slàinte is sunnd.

Bu chòir don “agus” a bhith a' nochdadh phrìomhachasan ionadail a bharrachd, leithid làthaireachd, ciad chinn-uidhe luchd-fàgail, litearrachd agus àireamhachd san àrd ìre, amasan airson Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig, agus amasan airson builean nas fheàrr do chloinn agus daoine òga a bha ann an cùram agus / no air an comharrachadh le feumalachdan taic a bharrachd aig a bheil bacaidhean air ionnsachadh co-cheangailte ri bochdainn.

Is iad na h-amasan bunaitich:

- ruigsinn Ìrean Curraicealaim airson Sàr-mhathais (litearrachd aig bun-sgoil 1, 4 agus 7 còmhla agus àireamhachd aig bun-sgoiltean 1, 4 agus 7 còmhla);
- a' chuibhreann de luchd-fàgail na sgoile a' faighinn 1 duais no barrachd aig ìre 5 SCQF stèidhichte air fiosrachadh Insight (Gach Duais SCQF);

- a' chuibhreann de luchd-fàgail na sgoile a' faighinn 1 duais no barrachd aig ìre 6 SCQF stèidhichte air fiosrachadh Insight (Gach Duais SCQF);
- a' chuibhreann de dhaoine aois 16-19 a tha a' gabhail pàirt ann am foghlam, cosnadh no trèanadh stèidhichte air an Tomhas Com-pàirteachaidh Bliadhnaidh a rinneadh le Leasachadh Sgilean na h-Alba; agus
- amas air a chomharrachadh gu h-ionadail airson slàinte is sunnd, a thomhaisear a' cleachdadh cruinnichean-dàta ionadail. NB: ged nach eil clàr dàta nàiseanta airson slàinte is sunnd air a chruinneachadh gu cunbhalach thar nan ùghdarras ionadail gu lèir ann fhathast; feumaidh, am measg nam prìomh amasan – le co-ionannachd spèis iomlan – amas àrd-amasach a bhith air a chomharrachadh gu h-ionadail agus air a thomhas airson leasachadh agus dùnadh na beàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn a thaobh adhartas ann an slàinte is sunnd.

Tha planaichean ann airson an dàta airson rannsachadh slàinte is sunnd a bhith air a ghabhail a-steach san Fhrèam Leasachaidh Nàiseanta, nuair a bu chòir barrachd misneachd agus cunbhalachd a bhith ann a thaobh an dàta.

Bu chòir do gach amas sìnidh comharraichte amasan iomlan a chur an cèill gu soilleir airson àrdachadh coileanaidh, agus leasachadh slàinte is sunnd, agus airson dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn ro 2025/26. Innsear na riathanasan sònraichte airson amasan sìnidh ionadail a shuidheachadh anns an [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#).

The setting these aims should be achieved by local authorities as a result of robust evidence-informed self-evaluation, supported and challenged through professional dialogue with Education Scotland. These 2025/26 stretch aims and anticipated broad trajectories for progress towards them over the course of 2023/24 and 2024/25 should be agreed and submitted to Scottish Government by the end of September 2023 as part of the local authority's Education Service Improvement Plan.

Planadh Ionmhais

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail teampaid planaidh ionmhais àrd-ìre a chur a-steach airson SEF a tha a' mineachadh mar a thèid airgead a thasgadh thairis air a' bhliadhna ionmhais.

Bu chòir seo a chur gu Riaghaltas na h-Alba ro dheireadh na Sultaine, còmhla ri dearbhadh aontachadh amasan sinidh ionadail gach bliadhna.

Bheirear airgead seachad dà thuras gach bliadhna ionmhais, aig meadhan na bliadhna ionmhais (Sultain) agus a-rithist aig deireadh na bliadhna ionmhais (Màrt).

Bu chòir fios a chur gu Riaghaltas na h-Alba mu atharrachaidhean sam bith air planaichean airson airgead a thoirt a-mach far a bheil sin iomchaidh.

Cunntachalachd

Ann an co-theacs Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba, tha ùghdarrasan ionadail an urra ri:

- Ullachadh planaichean Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail, a' gabhail a-steach amasan sinidh, gus cur ri rùn Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba.
- Taic a thoirt do leasachadh sgoile tro chuideachadh a thoirt do sgoiltean a' gabhail a-steach solar ASN agus sgoiltean sònraichte, agus com-pàirtichean le:
  - sgoiltean a chuideachadh a thaobh beàrnan co-cheangailte ri bochdainn a chomharrachadh tro choidseadh, ionnsachadh proifeiseanta agus taic do chothrom air innealan rannsachaidh is sgrùdaidh agus mion-sgrùdadh dàta;
  - ionnsachadh proifeiseanta mu phlanadh a thoirt seachad (dàta, builean & tomhaisean), eadar-theachdan & dòighean-obrach;
  - taic phractaigeach a thabhann do sgoiltean, far a bheil feum air, a thaobh riaghladh ionmhais agus Goireasan Daonna; agus
  - taic agus dùbhlán a thoirt do sgoiltean ann a bhith a' cleachdadh PEF gus adhartas a dhèanamh ann a bhith a' leasachadh slàinte is sunnd agus builean foghlaim chloinne is dhaoine òga fo bhuidhean bochdainn.
- Sgrùdadh leantainneach, gnìomhach air planaichean airson ath-bheothachadh agus dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn agus piseach air slàinte is sunnd, a' toirt taic agus dùbhlán do phrìomh luchd-ùidh agus/no chom-pàirtichean; agus ag atharrachadh planaichean a rèir feuma gus dèanamh cinnteach à adhartas.
- Cunntas a thoirt air adhartas gu na h-amasan sinidh comharraichte aca tro na h-aithisgean NIF/Aithisgean Inbhean agus Càileachd aca san t-Sultain gach bliadhna.
- Aithris air tasgadh èifeachdach Maoineachadh Coileanaidh Alba.
- Co-obrachadh le raon de sheirbheisean air feadh an ùghdarras ionadail agus ann an coimhearsnachdan ionadail gus tabhartasan a bharrachd a thoirt do amasan Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba

Com-pàirteachasan

Tha pàrantan agus coimhearsnachdan ionadail nan stòras luachmhor de thaic, eòlas agus fèin-fhiosrachadh a thaobh obair le daoine òga a tha a' fulang le bacaidhean ionnsachaidh co-cheangailte ri bochdainn. Ann am mòran cho-theacsan, dh'fhaodadh gum faigh ùghdarrasan ionadail gu na builean as fheàrr do chloinn is dhaoine òga le bhith ag obair le farsaingeachd bhuidhnean – a bharrachd air sgoiltean – leithid:

- buidhnean phàrant;
- comhairlean phàrant; agus,
- seirbheisean ùghdarras ionadail agus poblach eile leithid:
  - ionnsachadh agus leasachadh coimhearsnachd;
  - buidhnean treas roinn (a' gabhail a-steach obair òigridh, buidhnean ionnsachadh teaghlach);
  - roinnean foghlaim eile; agus/no;
  - ionadan sàr-eòlais leithid oilthighean.
- Tha e cudromach gum bi tuigse choitcheann ann air a' cho-theacsa coimhearsnachd agus na builean aontaichte a tha rin coileanadh tron cho-obrachadh.

Conaltradh ri Daoine Òga is an Teaghlaichean

Bu chòir clann agus daoine òga a bhith an sàs ann am planadh agus a' meas èifeachdas dhòighean-obrach ionadail, agus cothrom a bhith aca gun cluinnear am beachdan agus gun toir iad buaidh air co-dhùnaidhean ionadail. Bu chòir seo a bhith a' gabhail a-steach clann agus teaghlaichean air fad fo bhuidh bochdainn, a' gabhail a-steach an fheadhainn far am feumar beachdachadh air dòighean conaltraidh eile, agus clann ann an ASN agus ann an sgoiltean sònraichte.

Faodar taic fhaighinn [tron ghoireas seo air mar a bheirear cothrom do chloinn agus do dhaoine òga taic](#). fhaighinn a thaobh planadh agus measadh dhòighean-obrach. Tha [‘Can Scotland Be Brave - Incorporating UNCRC Article 12 in practice’](#) aig Riaghaltas na h-Alba a' soilleireachadh cleachdadh èifeachdach de bratan-ùrlair labhairt gus dèanamh cinnteach gun cluinnear beachdan chloinne agus dhaoine òga le feumalachdan conaltraidh.

Is e aon dòigh-obrach shònraichte air am faod ùghdarrasan ionadail beachdachadh: buidseatadh com-pàirteachail.

Is e **Buidseatadh Com-pàirteachail (PB)** dòigh ùr-ghnàthach agus èifeachdach a bhith a' conaltradh ri pàrantan, luchd-cùraim, clann agus daoine òga, gu sònraichte an fheadhainn aig a bheil cnapan-starra a thaobh com-pàirteachadh sa choimhearsnachd ionnsachaidh aca. Tha PB a' toirt daoine gu dìreach a-steach ann an co-dhùnaidhean buidseit a bheir buaidh dhìreach air piseach air am beatha. Faodaidh e guth nan sgoilear a neartachadh agus fìor eòlas a thoirt seachad air deamocrasaidh ann an gnìomh, a' ciallachadh gum bi daoine òga nas misneachail agus nas gnìomhaich mar shaoranaich. Tha PB a' tabhann deagh eòlas conaltraidh, a' neartachadh cultar na sgoile (no taobh a-muigh na sgoile) le bhith a' togail deagh dhàimhean. Is e PB nòs brioghmhor, practaigeach agus susbainteach air còraichean chloinne a thoirt gu buil gus pàirt a ghabhail ann an co-dhùnaidhean, agus aig an aon àm togaidh e mothachadh mu fheumalachdan na coimhearsnachd san fharsaingeachd.

Ann an 2022, chuir Young Scot air bhog làrach e-bhòtaidh/buidseataidh chom-pàirteachail ùraichte, a dh'fhaodar a chleachdadh airson conaltradh coimhearsnachd agus gus leigeil le luchd-ionnsachaidh buaidh a thoirt air co-dhùnaidhean ann an suidheachadh na sgoile aca. Tha e a-nis nas fhasa buileach do dhaoine òga am beachdan a thoirt seachad air prìomh cho-dhùnaidhean, leithid maoinachadh agus prìomhachasan. Cleachdaidh daoine àireamh an cairtean sochair Young Scot (Young Scot NEC) airson faighinn a-mach dè na bhòtaichean a ghabhas àite nan sgìre fhèin gus an tog iad an guth. A thaobh sgoilearan ann an suidheachaidhean bun-sgoile (agus far nach eil Young Scot NEC aig daoine òga), faodar an làrach bhòtaidh dealain a chleachdadh cuideachd gun àireamh NEC tro bhith a' faighinn àireamhan clàraidh sealach bhon ùghdarras ionadail.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mun làrach bhòtaidh Buidseatadh Com-pàirteachail Young Scot an seo: <https://youngscot.net/participatory-budgeting-votingh>.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu PB air làrach-lìn PB Scotland aig: <https://pbscotland.scot/pb-in-schools/resources>.

Airson ceistean sam bith cuiribh fios gu: info@pbscotland.scot.

Sgrùdadh & Aithris

Bu chòir **sgrùdadh** leantainneach a dhèanamh gu h-ionadail, le taic agus dùbhlann ga thoirt seachad thar siostaman ionadail gus piseach a thoirt air foghlam agus greimeachadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Bu chòir gum bi conaltradh proifeiseanta leantainneach agus cunbhalach eadar ùghdarrasan ionadail agus Foghlam Alba na phrìomh eileamaid de seo, gu sònraichte tro Àrd Chomhairlichean Roinneil agus Comhairlichean Coileanaidh.

Tha sgrùdadh fad bhliadhna air adhartas ann an suidheachaidhean ionadail cudromach gus dèanamh cinnteach à taic agus eadar-theachd tràth far a bheil feum, agus bu chòir dha a bhith na phrìomh phàirt de mhodhan ionadail gus amasan Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba a choileanadh.

Nithear **aithris** air buaidh phlanaichean *foghlam a chleachdadh gus builean a leasachadh do chloinn agus daoine òga air a bheil bochdainn a' toirt buaidh, le cuideam air a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn a lùghdachadh*, tro dhòighean a tha ann mar-thà taobh a-staigh an t-siostam foghlaim, mar a tha air a mhìneachadh san [Fhrèam airson Ath-bheothachadh agus Luathachadh Adhartais](#).

Bu chòir don ùghdarras ionadail aithisgean Inbhean is Càileachd Foghlaim ùghdarrasan ionadail (no aithisgean co-ionann ionadail) a chleachdadh gus cunntas a thoirt air an adhartas a nithear le taic bho Mhaoineachadh Coileanadh Alba agus fiosrachadh sònraichte a thoirt seachad air:

- na h-amasan sinidh a tha air am mìneachadh ann am plana leasachaidh seirbheis foghlaim an ùghdarras ionadail agus an t-adhartas a rinneadh thuca stèidhichte air an dàta uimhireil is càileachdail a gheibhear;
- na ceumannan a tha air am mìneachadh ann am plana leasachaidh seirbheis foghlaim an ùghdarras ionadail agus dàta sam bith a bharrachd airson cunntas a thoirt air a' bhuidh air clann agus daoine òga fo bhuidh bochdainn. Bu chòir an dà chuid fianais càileachdail agus uimhireil air adhartas a chleachdadh gus innse an deach a' bhuidh ris an robh dùil a choileanadh – le adhartas uimhireil shoilleir mu choinneamh ceumannan buntainneach an NIF nan cois; agus
- eisimpleirean de dh'eadar-theachdan, dòighean-obrach agus cleachdadh ghoireasan a bha èifeachdach.

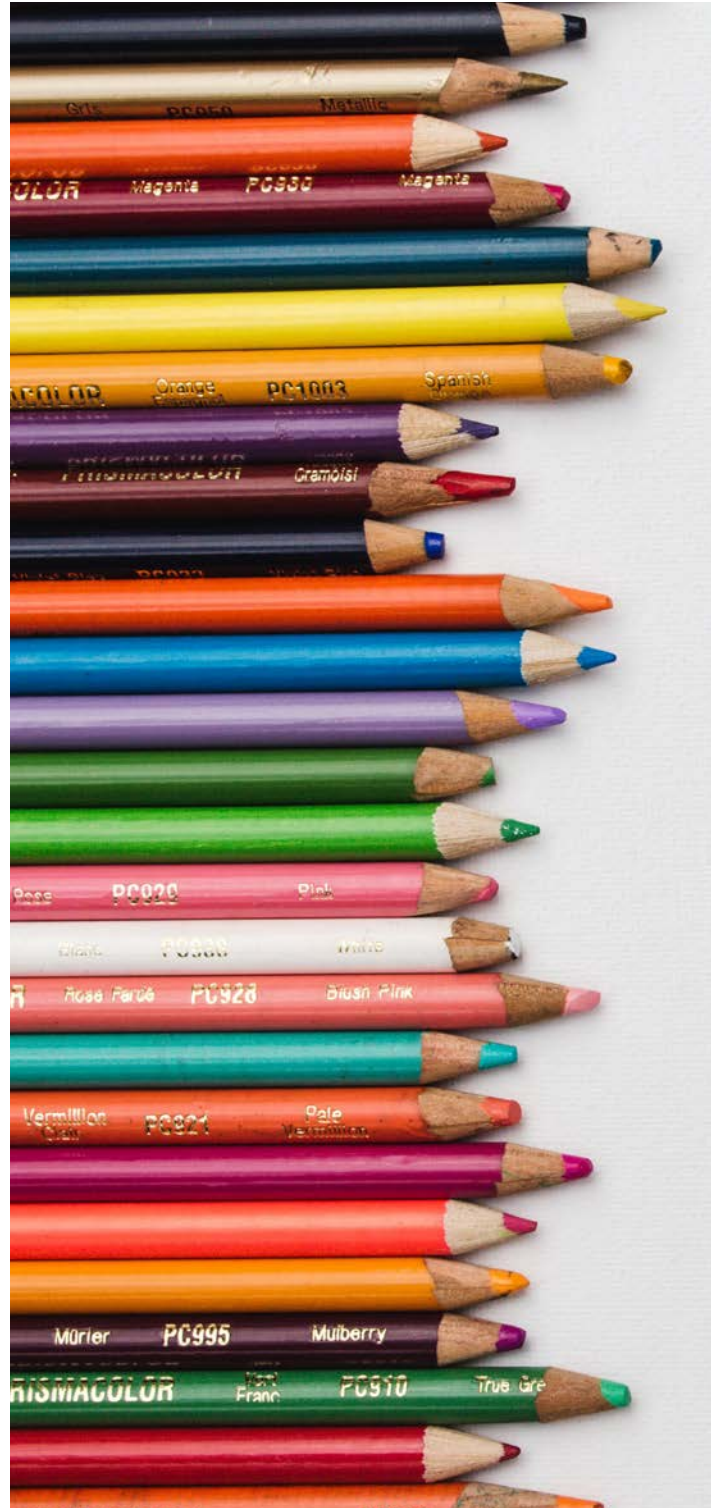
Anns na h-aithisgean sin bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail dèanamh cinnteach gu bheil aithris shoilleir ann air an ìre gun tug an ASF (SEF, PEF agus maoineachadh CECYP) buaidh air, agus taic do dhòighean ionadail airson adhartas a dhèanamh a dh'ionnsaigh amasan sinidh comharraichte gus amasan SAC a choileanadh, agus gu bheil fianais ann gu bheil co-fhreagarrachd agus co-thaobhadh ro-innleachdail ann an cleachdadh nan sruthan maoineachaidh sin.

Bu chòir do dh'ùghdarrasan ionadail aithrisean air adhartas a sgaoileadh tro na h-aithisgean bliadhnail NIF/ Aithisgean Inbhean agus Càileachd aca do Riaghaltas na h-Alba ro dheireadh na Sultaine gach bliadhna.

Aithris Ionmhasail

Bheirear airgead seachad dà thuras gach bliadhna ionmhais, aig meadhan na bliadhna ionmhais (Sultain) agus a-rithist aig deireadh na bliadhna ionmhais (Màrt). Bu chòir solarachadh airgid a bhith stèidhichte air na chosgar dha-rirebh a rèir na teampalaid planaidh. Bheir Riaghaltas na h-Alba teampalaidhean airson aithisgean ionmhais a chrìochnachadh don ùghdarras ionadail ro na cinn-là airson airgead a thoirt seachad.

Far nach fhaigh ùghdarrasan ionadail air an làn chuibhreann a chosg tron bhliadhna ionmhais, faodar airgead sam bith nach deach a chaitheamh a thoirt air adhart chun na bliadhna ionmhais ùir. Feumaidh an t-airgead seo a bhith air a thasgadh ro dheireadh na bliadhna sgoile (deireadh an gmhios) mar thaic ris na planaichean a tha ann mar-thà airson na bliadhna sin leithid luchd-obrach ann an dreuchd / cùmhnantan a tha stèidhichte mar-thà no goireasan gan gealltainn mar-thà. Bu chòir ionmhas a bheirear air adhart a chomharrachadh agus a shuidheachadh an cois tagraidh airson tabhartas deireadh na bliadhna ionmhais a chuirear a-steach sa Mhàrt.

Goireasan

Tha pasgan de thaic nàiseanta is ionadail ri fhaighinn gus ùghdarrasan ionadail a chuideachadh gu bhith a' planadh mar a chleachdas iad an t-Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail.

[Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba – Goireas fèin-luachaidh](#) air a dhealbhadh airson sgoiltean agus càch a chuideachadh gu tuilleadh pìsich a thoirt gu buil aig an àm seo de shlànachadh.

[Frèam Eadar-theachd airson Co-ionannachd](#) de dh'eadar-theachdan foghlaim agus ro-innleachdan dearbhte gus cuideachadh le bhith a' dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn. Gabhaidh am frèam-obrach a chleachdadh leis an luchd-ùidh gu lèir, agus bu chòir dha cuideachadh le fiosrachadh a chur ris na co-dhùnaidhean a nì ùghdarrasan ionadail agus sgoiltean. Tha an structar agus an t-susbaint air an dealbhadh gus a bhith fiùghantach agus tha e a' leantainn air adhart a' fàs mar phàirt riatanach den [Mhòr-ionad Leasachaidh Nàiseanta](#), far a bheil raon farsaing de stuthan leasachaidh, fèin-luachaidh agus rannsachaidh rim faighinn agus far am faodar eisimpleirean cleachdaidh a sgaoileadh. Bheirear gearr-chunntasan rannsachaidh eile agus eisimpleirean eadar-theachd fhathast a-steach nuair a bhios iad rim faighinn.

Is ann a tha Inneal Co-ionannachd na h-Alba: a' toirt taic do shlànachadh agus luathachadh adhartais, airson gach neach-ùidh a tha an sàs ann a bhith a' libhrigeadh Dùbhlán Coileanaidh na h-Alba. Bheir e còmhla, ann an aon àite, beairteas de stiùireadh, stuthan ionnsachaidh proifeiseanta agus eisimpleirean cleachdaidh le cuideam air prìomh chuspairean agus modhan-obrach aig teis-mheadhan coileanadh amasan an SAC. [Inneal Co-ionannachd na h-Alba: a' toirt taic do shlànachadh agus a' luathachadh adhartais.](#)

Frèam ILA gus measadh a dhèanamh air dè cho math is a tha ùghdarrasan ionadail air leasachadh ionnsachaidh, àrdachadh coileanaidh agus a' dùnadh na beàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn.

Inneal meòrachail do luchd-foghlaim, Ga dhèanamh Ceart Don Luchd-ionnsachaidh Uile rè COVID-19.

Bheir [Inneal Bunait Tochradh an Fhoghlaim \(EEF\)](#) seachad gearr-chunntas ruigsinneach de rannsachadh foghlaim a rinneadh mar fhiosrachadh do dheasbadan mu na dòighean as èifeachdaiche air coileanadh a leasachadh, le cuideam air clann aois 5-16 agus ana-cothrom bochdainn. Na bhroinn gheibhear 35 dòighean teagaisg agus eadar-theachdan, gach tè le gearr-chunntas a thaobh na buaidh chuibheasaich air coileanadh, neart na fianais a bheir taic dhaibh agus a' chosgais. Tha e feumail do stiùirichean agus luchd-obrach foghlaim mar fhiosrachadh do cho-dhùnaidhean mu chleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail, àrdachadh coileanaidh agus leasachadh cothromachd. Tha mòran de na dualan a-nis a' toirt a-steach ceistean dùbhlain mar thaic do chòmhradh proifeasanta. Rinneadh an t-inneal gus a chleachdadh an co-bhonn ris an raon de dh'eadar-theachdan agus dòighean-obrach a bheirear seachad tron fhrèam-obrach gu h-àrd gus conaltradh proifeiseanta a bhrosnachadh agus a neartachadh le làn aire don cho-theacsa ionadail.

Gheibhear [stiùireadh](#) mu bhith ag obair leis an treas roinn gus taic a thoirt do dh'ùghdarrasan ionadail gus am feum as fheàrr a dhèanamh de mhaoineachadh le com-pàirtichean eile. Innsidh an goireas seo ciamar a chruthaicheas sgoiltean com-pàirteachasan sònraichte le buidhnean iomchaidh san treas roinn gus builean a leasachadh do chloinn, daoine òga agus teaghlaichean. Tha an treas roinn ann an suidheachadh sònraichte math airson taic a thoirt do leasachaidhean ann an slàinte agus sunnd agus gus sgilean cosnaidh agus cinn-uidhe luchd-fàgail sgoiltean a leasachadh.

Còmhla ri sgoiltean agus seirbheisean foghlaim, bheir obair òigridh piseach air sunnd, deiseileachd ionnsachaidh agus builean foghlaim chloinne is dhaoine òga. Tha raon de thaic agus goireasan co-obrachaidh aig [YouthLink Scotland](#) mar phàirt den [phrògram nàiseanta Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba](#).

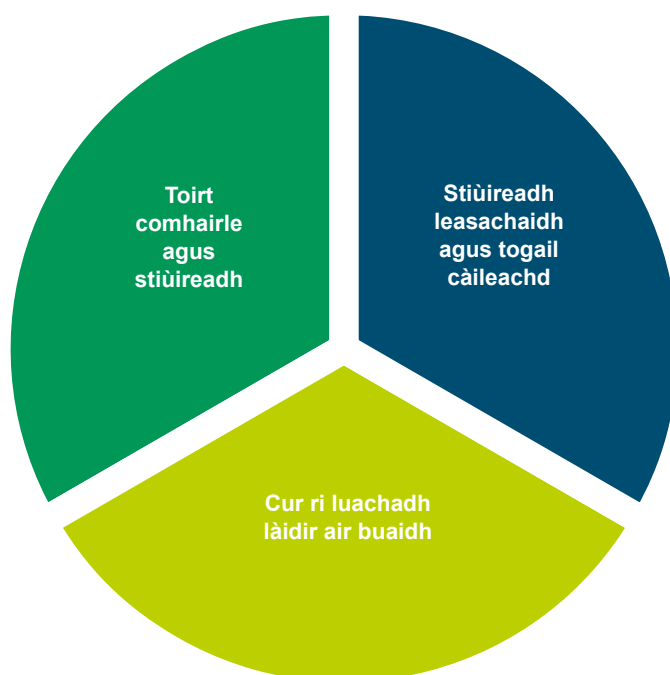
Bheir Comhairlichean Coileanaidh seachad comhairle air stèidh ionadail agus roinneil. Faodaidh Comhairlichean Coileanaidh a bhith bunaiteach ann a bhith a' cuideachadh le deagh chonaltradh agus le bhith a' sgaoileadh a' chleachdaidh as fheàrr, agus a' toirt seachad stiùireadh air planadh èifeachdach, cur an sàs, agus luachadh eadar-theachdan ann an sgoiltean, ùghdarrasan ionadail agus Caidreachasan Leasachaidh Roinneil.

Am measg eisimpleirean de seo tha Comhairlichean Coileanaidh (agus sgiobaidhean roinneil):

- ri obair le ùghdarrasan ionadail, ceannardan-sgoile, àrd-stiùirichean agus luchd-cleachdaidh gus taic a thoirt do phlanadh èifeachdach airson agus leasachadh de mhodhan co-obrachail a thaobh cleachdadh Ionmhas Co-ionannachd Ro-innleachdail agus Maoin Coileanaidh Alba gu h-iomlan ann an sgìrean ùghdarrasan ionadail;
- prìomh phàirt a chluich ann an obair le àrd-stiùirichean ùghdarrasan ionadail gus amasan sinidh ionadail a chruthachadh airson dèanamh cinnteach gu bheil iad sin àrd-amasach agus cuimsichte air a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn agus builean nas fheàrr fhaighinn do chloinn is do dhaoine òga fo bhuaidh bochdainn;
- a' toirt comhairle agus taic do dh'ùghdarrasan ionadail, ceannardan-sgoile agus àrd-stiùirichean mu phlanadh agus aithris air iomairtean agus cleachdadh dàta measadh buaidh agus fianais gus dòighean-obrach soirbheachail agus raointean leasachaidh a chomharrachadh;

- obair gu leantainneach le ùghdarrasan ionadail agus sgoiltean gus dòighean-obrach a chruthachadh agus a stèidheachadh a chumas sùil air buaidh mhodhan-obrach ionadail airson dèiligeadh ris a' bheàrn coileanaidh co-cheangailte ri bochdainn
- a' dol an sàs ann an conaltradh proifeiseanta le àrd-stiùirichean ùghdarrasan ionadail mar thaic do fhèin-luachaidh agus planaichean leasachaidh ionadail, a' gabhail a-steach amasan sinidh; agus
- a' comharrachadh chothroman airson co-obrachadh agus cleachdadh innealan conaltraidh air Glow a' gabhail a-steach coimhearsnachd Dùbhlann Coileanaidh na h-Alba, Teams, Yammer, Sharepoint agus Blogs.

Bidh dleastanasan a bharrachd aig Comhairlichean Coileanaidh ann a bhith a' toirt taic do stiùirichean agus luchd-obrach foghlaim leis na tha gu h-àrd tro na 3 prìomh dhleastanasan aca, agus iad uile a' gabhail a-steach fianais a chruinnichear tro dhàta ionadail, roinneil agus nàiseanta (fig 2).

© Còir-lethbhreac a' Chrùin 2023

OGL

Tha cead aig an fhoillseachadh seo fo chumhachan an Open Government Licence v3.0 ach a-mhàin far an canar a chaochladh. Gus an cead seo fhaicinn, thigibh gu nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3 no sgrìobhaibh gu Sgioba Poileasaidh Fiosrachaidh, Na Tasglannan Nàiseanta, Kew, Lunnainn TW9 4DU, neo post-d gu: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk.

Far an do chomharraich sinn fiosrachadh còir-lethbhreac treas-phàrtaidh feumaidh sibh cead fhaighinn bho luchd-glèidhidh na còir-lethbhreac sin.

Gheibhear am foillseachadh seo aig www.gov.scot

Bu chòir ceistean sam bith mun fhoillseachadh seo a chur thugainn aig Riaghaltas na h-Alba
Taigh Naoimh Anndrais Dùn Èideann
EH1 3DG

ISBN: 978-1-80525-649-6 (lìon a-mhàin)

Air fhoillseachadh le Riaghaltas na h-Alba, Ògmhios 2023

Riochdaichte airson Riaghaltas na h-Alba le APS Group Scotland, 21 Sràid Tennant, Dùn Èideann, EH6 5NA
PPDAS1264462 (06/23)